

Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämissuosituksen toimeenpanosuunnitelma

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:33

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:33

Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämissuosituksen toimeenpanosuunnitelma

Kirsti Karila, Kirsi Alila, Sanna Penttinen, Pirjo Forss-Pennanen (toim.),
Hanna Hjelt, Anne Mårtensson, Saira Nevanen, Juha-Petri Niiranen,
Meeri Rusi, Niina Rutanen, Aija Töytäri

Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2021

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö

© 2021 tekijät ja opetus- ja kulttuuriministeriö

ISBN pdf: 978-952-263-830-4

ISSN pdf: 1799-0351

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2021

Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämissuosituksen toimeenpanosuunnitelma

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2021:33		Teema	Koulutus
Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Tekijä/t	Kirsti Karila, Kirsi Alila, Sanna Penttinen, Pirjo Forss-Pennanen, Hanna Hjelt, Anne Mårtensson, Saira Nevanen, Juha-Petri Niiranen, Meeri Rusi, Niina Rutanen, Aija Töytäri		
Toimittaja/t	Pirjo Forss-Pennanen		
Yhteisötekijä	suomi		
Kieli		Sivumäärä	23

Tiivistelmä

Vuosina 2019–2020 toiminut Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi selvitti varhaiskasvatuksen koulutusten nykytilaa ja laati varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämissuositusten jatkotyöstämistä varten perustettiin alkuvuodesta 2021 asiantuntijatyöryhmä, jonka tehtävänä oli laatia näihin suosituksiin pohjautuva toimeenpanosuunnitelma.

Asiantuntijaryhmä luovutti tässä julkaisussa esitellyn toimeenpanosuunnitelmaehdotuksensa opetus- ja kulttuuriministeriölle huhtikuussa 2021. Toimeenpanosuunnitelmassa eritellään kehittämissuosituksen toteuttamisen tavat, esitetään kunkin toimenpide-ehdotuksen kohdalla sen toteuttamisen vastuutaho/vastuutahot ja tavoiteltava aikataulu. Lisäksi tehdään ehdotus myöhemmin vuonna 2021 asetettavan uuden Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin tavoitteista, tehtävistä, rakenteesta, toiminnasta ja tarvittavista resursseista.

Asiasanat varhaiskasvatus, koulutus, kehittäminen, suositukset, varhaiskasvatuksen koulutus, kehittämissuositukset

ISBN PDF	978-952-263-830-4	ISSN PDF	1799-0351
ISBN painettu		ISSN painettu	
Asianumero		Hankenumero	

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-830-4>

Genomförandeplan för rekommendationerna för utveckling av utbildningarna inom småbarnspedagogik

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2021:33		Tema	Utbildning
Utgivare	Undervisnings- och kulturministeriet		
Författare	Kirsti Karila, Kirsi Alila, Sanna Penttinen, Pirjo Forss-Pennanen, Hanna Hjelt, Anne Mårtensson, Salla Nevanen, Juha-Petri Niiranen, Meerri Rusi, Niina Rutanen, Aija Töytäri		
Redigerare	Pirjo Forss-Pennanen		
Utarbetad av			
Språk	finska	Sidantal	23
Referat	<p>Utvecklingsforumet för utbildningarna inom småbarnspedagogik, som var verksamt 2019–2020, utredde nuläget för utbildningarna inom småbarnspedagogik och utarbetade ett program för utveckling av utbildningarna. I början av 2021 tillsattes det en expertgrupp för att fortsätta arbetet med utvecklingsprogrammets rekommendationer för utveckling av utbildningarna. Gruppens uppgift var att utarbeta en genomförandeplan som grundar sig på dessa rekommendationer.</p> <p>Expertgruppen överlämnade sitt förslag till genomförandeplan till undervisnings- och kulturministeriet i april 2021. Genomförandeplanen presenteras i den här publikationen. I planen redogörs det för sätt att genomföra utvecklingsrekommendationerna och anges också en ansvarig aktör/ansvariga aktörer och en tidsplan för varje föreslagen åtgärd. Dessutom innehåller planen förslag till mål, uppgifter, struktur, verksamhet och behövliga resurser för det nya Utvecklingsforumet för utbildningarna inom småbarnspedagogik som tillsätts 2021.</p>		
Nyckelord	utbildning inom småbarnspedagogik, utbildning, utveckling, rekommendationer, småbarnspedagogik, utvecklingsprogram, utvecklingsrekommendationer		
ISBN PDF	978-952-263-830-4	ISSN PDF	1799-0351
ISBN tryckt		ISSN tryckt	
Ärendenummer		Projektnummer	
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-830-4		

Action plan for the implementation of the recommendations for developing education and training provision and programmes in early childhood education and care

---

Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2021:33	Subject	Education
Publisher	Ministry of Education and Culture	
Author(s)	Kirsti Karila, Kirsi Alila, Sanna Penttinen, Pirjo Forss-Pennanen, Hanna Hjelt, Anne Mårtensson, Saira Nevanen, Juha-Petri Niiranen, Meeri Rusi, Niina Rutanen, Aija Töytäri	
Editor(s)	Pirjo Forss-Pennanen	
Group author		
Language	Finnish	Pages 23

Abstract

In 2019–2020, the Forum for Developing Education and Training Provision and Programmes in Early Childhood Education and Care examined the current status of early childhood education and training provision, and designed the Programme for Developing Education and Training Provision and Programmes in Early Childhood Education and Care. To further develop the recommendations included in the Programme, an expert group was established in 2021 which was tasked with drafting an action plan for the implementation of the recommendations.

The expert group submitted its proposal for the action plan presented in this publication to the Ministry of Education and Culture in April 2021. The Action Plan presents different methods for the implementation of the recommendations, the parties responsible for the implementation of each proposed action, and the schedule for the actions. In addition, a proposal will be drafted on the objectives, tasks, structure, operations and required resources of the new Forum for Developing Education and Training Provision and Programmes in Early Childhood Education and Care that will be established later in 2021.

Keywords early childhood, education, development, recommendations, early childhood education, development programme, development recommendations

---

ISBN PDF	978-952-263-830-4	ISSN PDF	1799-0351
ISBN printed		ISSN printed	
Reference number		Project number	

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-830-4>

Sisältö

1	Johdanto	7
2	Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämissuositukseen pohjautuvat toimenpide-ehdotukset	8
2.1	Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämissuosituksista niiden toimeenpanoon	8
2.2	Toimenpide-esitykset kehittämis ehdotukseen: Nopeasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää vahvaa ammatillista osaamista.....	9
2.3	Toimenpide-esitykset kehittämis ehdotukseen: Varhaiskasvatuksen työvoimatarpeeseen vastataan ennakoinnilla ja joustavilla koulutuspoluilla.....	12
2.4	Toimenpide-esitykset kehittämis ehdotukseen: Varhaiskasvatuksen koulutuksia tulee kehittää yhteistyössä	15
2.5	Toimenpide-esitykset kehittämis ehdotukseen: Varhaiskasvatuksen veto- ja pitovoimaa vahvistetaan koulutusten ja työympäristöjen laatua ja yhteistyötä kehittämällä.....	17
2.6	Kehittämissuosistusten toteutumisen seuranta.....	19
3	Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin jatkokautta (VKF II) koskevat ehdotukset/esitykset	20
3.1	VKF II kauden tavoitteet	21
3.2	VKF II kauden tehtävät.....	21
3.3	VKF II kauden toiminta ja rakenne.....	22
3.4	VKF II kauden rahoitus ja resurssit	23

1 Johdanto

Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi selvitti varhaiskasvatuksen koulutusten nykytilaa ja laati varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisohjelman vuosina 2019-2020. Kehittämisohjelman kehittämissuosituksien jatkotyöstämistä varten perustettiin asiantuntijatyöryhmä, jonka tehtävänä oli laatia toimeenpanosuunnitelma kehittämissuosituksista. Toimeenpanosuunnitelmassa tuli eritellä kehittämissuositusten toteuttamisen tavat, vastuutaho/vastuutahot ja tavoiteltava aikataulu. Asiantuntijaryhmän tehtävänä oli lisäksi laatia esitys myöhemmin vuonna 2021 asetettavan uuden Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin tavoitteista, tehtävistä, rakenteesta, toiminnasta ja tarvittavista resursseista. Asiantuntijatyöryhmä kuuli ennen toimeenpanosuunnitelmaa koskevan esityksensä jättämistä vuoden 2020 lopussa toimintansa päättäneen Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin jäseniä.

Asiantuntijatyöryhmän kokoonpano muodostettiin Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin puheenjohtajistosta, asiantuntijasihteeristä ja jäsenistöstä. Asiantuntijaryhmän puheenjohtajana toimi professori Kirsti Karila Tampereen yliopistosta, varapuheenjohtajina toimivat yliopettaja Saila Nevanen Metropolia ammattikorkeakoulusta ja toimitusjohtaja, rehtori Juha-Petri Niiranen Suomen Diakoniaopistosta. Lisäksi asiantuntijaryhmään kuuluivat opetusneuvos Kirsi Alila (varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaan sivistystyön osasto), opetusneuvos Anne Mårtensson (lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto) ja opetusneuvos Aija Töytäri (korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto) opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin jaostojen puheenjohtajisto yliopisto-opettaja Hanna Hjelt Tampereen yliopistosta, koulutusalan päällikkö Pirjo Forss-Pennanen Centria-ammattikorkeakoulusta, yliopettaja Meeri Rusi Turun ammattikorkeakoulusta ja professori Niina Rutanen Jyväskylän yliopistosta. Asiantuntijaryhmän asiantuntijasihteerinä toimi opetusneuvos Sanna Penttinen Opetushallituksesta.

2 Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämissuosituksiin pohjautuvat toimenpide-ehdotukset

2.1 Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämissuosituksista niiden toimeenpanoon

Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin laatimat kehittämissuosituksukset kokosivat ja vetivät yhteen foorumin toimintaa ja foorumin toimintakauden kuluessa tehtyjen selvitysten tuloksia. Kehittämissuosituksukset ryhmiteltiin neljään temaattiseen ryhmään:

- Nopeasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää vahvaa ammatillista osaamista
- Varhaiskasvatuksen työvoimatarpeeseen vastataan ennakoinnilla ja joustavilla koulutuspoluilla
- Varhaiskasvatuksen koulutuksia tulee kehittää yhteistyössä
- Varhaiskasvatuksen veto- ja pitovoimaa vahvistetaan koulutusten ja työympäristöjen laatua ja yhteistyötä kehittämällä

Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisohjelmaan sisältyvät suositukset muodostavat pohjan tutkintokoulutusten ja täydennyskoulutuksen kehittämiselle. Niiden toteutuminen edellyttää useiden eri tahojen erillisiä ja yhteisiä käytännön toimia. Poliittisella ohjauksella, kansallisen tason virkavalmistelulla, koulutuksen järjestäjillä ja työelämällä on kaikilla omat alueensa, joilla ne voivat viedä suosituksia käytäntöön.

Seuraavassa esitellään kehittämisohjelmaan sisältyvät teemoittain kootut kehittämissuosituksukset, niihin liittyvät asiantuntijaryhmän ehdottamat toimenpide-ehdotukset sekä toimenpiteiden vastuutahot ja aikataulu. Aikataulun osalta on hahmoteltu sekä lyhyelle että pitkälle aikavälille sijoitettavia toimenpiteitä silloin, kun se on ollut mahdollista. Monilta osin suositukset ovat luonteeltaan sellaisia, että ne tulee sisällyttää pysyvästi toimijoiden omiin toiminnan suunnittelu-, toteuttamis- ja arviointiprosesseihin, osana laadun kehittämistä.

2.2 Toimenpide-esitykset kehittämisohjelmaan: Nopeasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää vahvaa ammatillista osaamista

Varhaiskasvatuksen koulutus on monin tavoin sidoksissa yhteiskuntaan. Sen tehtävänä on tunnistaa yhteiskunnan muutosprosesseja ja huomioida niitä ennakoivasti koulutussisällöissään. Viime vuosina tehdyillä varhaiskasvatusta koskevilla linjauksilla on suora vaikutus varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämiseen: osin muuttuneet tai täsmentyneet varhaiskasvatuksen tehtävät, tehdyt päiväkotien ammattirakenteen muutokset yhdessä yhteiskunnan ja kulttuurin muutosten kanssa heijastuvat tarpeisiin kehittää tutkintokoulutusten opetussuunnitelmia, pedagogisia prosesseja ja kohdentaa koulutusmääriä uutta tilannetta vastaavalla tavalla.

Monissa yhteyksissä on todettu, että vain laadukkaalla varhaiskasvatuksella voidaan saavuttaa myönteisiä vaikutuksia lasten ja perheiden hyvinvointiin ja yhteiskunnan toimivuuteen laajemminkin. Laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen vaatii koko henkilöstöltä hyvää ammatillista osaamista. Toimintaympäristön ja varhaiskasvatuksen tehtävien muutokset ja lisääntynyt lapsuutta ja varhaiskasvatusta koskeva tutkimustieto muuttavat varhaiskasvatuksen ammatillisuudelle asetettuja odotuksia. Kehittämisfoorumin osaamisprofiilijaosto työskentelyssä rakennettiin kuvaa niistä osaamisen alueista, jotka tällä hetkellä ja lähitulevaisuudessa näyttävät olevan keskeisiä. Jaoston työskentelyssä pyrittiin myös hahmottelemaan sitä, miten näitä osaamisen alueita ja sisältöjä voisi painottaa eri tutkintokoulutuksen kontekstissa. Eri tutkintokoulutusten ja niistä valmistuvien ammattilaisten osaamisen profiileja tulee edelleen selkeyttää yhteisissä keskusteluissa. Tutkintokoulutuksilla on myös suuri vastuu kouluttaa opiskelijoita siten, että he tunnistavat oman ja muiden ammattilaisten ammatillisen osaamisen vahvuudet ja rajat. Moniammatillinen työskentely edellyttää kaikilta varhaiskasvatuksen ammattilaisilta vahvaa ammatillista identiteettiä, joka rakentuu erilaisten ammattilaisten keskinäisen yhteistyön ja työnjaon ymmärtämiselle ja toisten osaamisen kunnioittamiselle. Esimerkiksi lastenhoitajan tehtävään kelpoistavat tutkintokoulutukset poikkeavat sisällöltään ja painoituksiltaan huomattavastikin toisistaan, joten on tärkeää tunnistaa eri tavoin koulutettujen lastenhoitajien vaihteleva ammatillinen osaaminen ja kunkin tutkinnon tuottamat osaamisen painotukset.

Kehittämissuosituks

- Varhaiskasvatuksen henkilöstön perustutkintokoulutuksen kehittämisen tulee perustua tutkittuun tietoon lapsuudesta, lasten kehityksestä ja oppimisesta ja varhaiskasvatuksesta sekä varhaiskasvatuksen koulutuksesta.
- Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisessä tulee tunnistaa muuttuvan toimintaympäristön ammatilliselle osaamiselle tuottamat uudenlaiset vaatimukset ja ne tulee huomioida koulutuksen sisältöjen ja pedagogisten käytäntöjen kehittämisessä.
- Varhaiskasvatusta koskeva tieto muuttuu nopeasti ja tutkintokoulutuksen kehittämistä tulee tukea myös kouluttajille suunnatulla, uusimpaan tutkimustietoon ja toimintaympäristön muutosten analyysiin pohjautuvalla täydennyskoulutuksella.
- Varhaiskasvatuksen koulutusten tuottamia ammatillisia osaamisprofileja tulee edelleen selkiyttää koulutusten ja niiden sidosryhmien välisessä yhteistyössä.
- Varhaiskasvatuksen tutkintoon johtavien koulutusten tulee ohjata opiskelijoita rakentamaan ammatillista identiteettiä siten, että he tunnistavat oman ja muiden ammattilaisten ammatillisen osaamisen vahvuudet ja rajat ja kykenevät toimimaan rakentavasti moniammatillisissa ja monialaisissa työryhmissä.
- Lisääntyvä ja muuttuva tieto varhaiskasvatuksesta edellyttää jatkuvaa oppimista ja sitä tukevaa laadukasta täydennyskoulutusta, johon kaikilla varhaiskasvatuksen ammattilaisilla tulee olla oikeus osallistua säännöllisin väliajoin.
- Varhaiskasvatuksen ammattilaisille suunnattua täydennyskoulutusta tulee systematisoida ja koordinoita nykyistä vahvemmin.

Kehittämissuosituksista toimenpiteiksi

Taulukko 1. Toimenpide-ehdotukset koskien kehittämissuosituksia, jotka liittyvät teemaan Nopeasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää vahvaa ammatillista osaamista

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu
Huolehditaan ajantasaisen tutkimustiedon hyödyntämisestä tutkinnon perusteiden ja tutkintokoulutusten opetussuunnitelmien uudistamisen ja opintojen toteuttamisen yhteydessä.	Koulutuksen järjestäjät, Opetushallitus	Pysyvä
Huomioidaan muuttuvan toimintaympäristön varhaiskasvatuksen ammatilliselle osaamiselle asettamat vaateet tutkinnon perusteiden ja tutkintokoulutusten opetussuunnitelmien uudistamisen yhteydessä sekä koulutuksen toteuttamisen käytännössä.	Koulutuksen järjestäjät, Opetushallitus	Pysyvä
Suunnitellaan ja toteutetaan varhaiskasvatuksen koulutusten kouluttajille suunnattua täydennyskoulutusta, joka pohjautuu uusimmalle tutkimustiedolle varhaiskasvatuksesta ja sen toimintaympäristöistä ja joka mahdollistaa kouluttajien jatkuvan osaamisen kehittymisen.	OKM (rahoitus) Opetushallitus (organisointi osana opetushenkilöstön täydennyskoulutusta)	Suunnittelu 30.10.2021 mennessä Rahoitushaku tammikuu 2022
Huolehditaan siitä, että tutkinnon perusteet ja tutkintokoulutusten opetussuunnitelmat edistävät monialaisessa ja moniammatillisessa varhaiskasvatustyössä vaadittavan osaamisen sekä ammattiryhmittäin eriytyvän osaamisen tunnistamista.	Koulutuksen järjestäjät, Opetushallitus	Pysyvä
Jatketaan VKF:n ensimmäisen toimikauden (2019–2020) aikana käynnistynyttä varhaiskasvatuksen osaamisprofiilien selkiyttämistä mm. käynnistämällä teemaan liittyviä tutkimus- ja kehittämishankkeita osana seuraavan Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämissuunnitelman toimintaa.	OKM (foorumi-rahoitus), Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämissuunnitelman foorumi yhdessä alan tutkijoiden, koulutuksen järjestäjien ja työelämätoimijoiden kanssa.	VKF seuraava toimikausi
Vahvistetaan eri tutkintokoulutusten alueellista yhteistyötä rakentamalla yhteisiä ja mahdollisuuksien mukaan yhteisesti toteutettavia opintoja, joissa alalle opiskelevien on mahdollista tutustua varhaiskasvatuksen ammattilaisten erilaisiin tutkintokoulutuksiin sekä niiden tuottamaan osaamiseen.	Koulutuksen järjestäjät, VKF:n järjestämät opiskelejoille suunnatut temaattiset alueellaisuudet	VKF seuraava toimikausi

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu
Kehitetään varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamisen kehittämistä dokumentoivaa osaamisportfolion mallia, jota varhaiskasvatuksen järjestäjät ja palvelun tuottajat voivat hyödyntää osana henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelmia.	Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi yhdessä alan tutkijoiden ja työelämätoimijoiden kanssa	VKF seuraava toimikausi
Järjestetään eri organisaatiotasolla varhaiskasvatuksen johtamistehtävissä toimiville täydennyskoulutusta, jossa paneudutaan varhaiskasvatustyön osaamisvaatimuksiin ja niiden muutoksiin.	OKM (rahoitus) Opetushallitus (organisointi osana opetushenkilöstön täydennyskoulutusta)	Suunnittelu 30.10.2021 mennessä Rahoitushaku tammi-kuu 2022
Laaditaan varhaiskasvatuksen täydennyskoulutukselle yhtenäiset laatuksiteerit, jotka helpottavat täydennyskoulutuksen paikallista suunnittelua, hankkimista, hallinnointia ja toteuttamista sekä arviointia.	Varhaiskasvatusten koulutusten kehittämisfoorumi	VKF seuraava toimikausi
Lisätään täydennyskoulutuksen koordinoitua kehittämällä valtakunnallinen portaali, jossa tiedotetaan tarjolla olevasta valtionrahoitteisesta täydennyskoulutuksesta ja tulevista rahoitushausta.	VKF ja OPH (vastaa portaalin rakentamisesta) valtionrahoitteisen täydennyskoulutusten järjestäjät vastaavat ajan-tasaisen tiedon siirtämisestä portaaliin	VKF seuraava toimikausi Tietojen päivittäminen jatkuvaa

2.3 Toimenpide-esitykset kehittämissuunnitelmaan: Varhaiskasvatuksen työvoimatarpeeseen vastataan ennakoinnilla ja joustavilla koulutuspoluilla

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasapainon saavuttamiseksi tarvitaan monia keinoja. Ensimmäisenä askeleena on pitkäjänteisen suunnitelman laatiminen eri tutkintokoulutusten koulutusmääräksi sekä ennakoitavissa olevan rahoituksen turvaaminen koulutukselle. Suurin työvoimatarve koskee kelpoisia varhaiskasvatuksen opettajia. Heidän koulutukseensa onkin suunnattu viime vuosina lisäresursseja, ja koulutusmäärät yliopistoissa ovat lähes

kaksinkertaistuneet kuluneen viiden vuoden aikana. Suomen- ja ruotsinkielisen opettajan- koulutuksen lisäksi tarvitaan konkreettiset suunnitelmat saamenkielisen varhaiskasvatuk- sen opettajankoulutuksen ja maahanmuuttajataustaisten varhaiskasvatuksen opettajien koulutuksen käynnistämiseksi. Ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen kelpoisen henkilöstön saatavuus näyttää viime vuosina koko maan ruotsinkielisellä alueella tarkasteltuna jonkin verran parantuneen, vaikka pula varhaiskasvatuksen opettajista ja osin varhaiskasvatuk- sen lastenhoitajista onkin edelleen suuri. Ruotsinkielisen opettajankoulutuksen maan- tieteellistä sijoittumista koskevat, viime vuosien ratkaisut tulevat oletettavasti vaikutta- maan lähitulevaisuudessa koulutuksia vahvistavalla tavalla. Ruotsinkielisen koulutuksen osalta alan vetovoimaan on kuitenkin erityisen tärkeää kiinnittää huomiota. Samoin tulee huolehtia ruotsinkielisen, varhaiskasvatuksen erityisopettajaksi kelpoistavan koulutuksen järjestämisestä.

Pääkaupunkiseudun väestöstä yhä suurempi osa tulee tulevaisuudessa olemaan muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä. Erityisesti tämän alueen, mutta myös muiden maan moni- kulttuuristen alueiden tarpeisiin tarvitaan myös maahanmuuttajataustaisten henkilöiden koulutuksen lisäämisestä. Toisen asteen koulutuksessa maahanmuuttajataustaista henki- löstöä on jo tällä hetkellä paljon, mutta korkea-asteen koulutuksen osalta tarvitaan toimia.

Päiväkotien ammattirakenteeseen tehdyt muutokset ovat perustuneet varhaiskasvatuk- sen henkilöstön osaamisvaatimusten tunnistettuun nousuun. Tämän seikan tulisi näkyä selkeästi koulutuksen määrien suunnittelussa, mutta myös joustavien koulutuspolkujen suunnittelussa. Niiden osalta on tärkeää laatia yhteiset laadun periaatteet.

Kehittämissuosituksat

- Varhaiskasvatuksen työvoimatarpeeseen tulee vastata riittäväillä aloituspaik- kamäärillä, ja aloituspaikkojen määrää tulee koordinoita kehittyvän enna- kointitiedon avulla.
- Varhaiskasvatuksen koulutusten alueelliseen saavutettavuuteen on kiinnitet- tävä huomiota alueiden työvoimatarpeita ja koulutusmääriä analysoimalla ja joustavia koulutusmuotoja kehittämällä.
- Ruotsinkielisen, saamenkielisen ja maahanmuuttajataustaisen henkilöstön koulutusten järjestämisestä tulee laatia erillinen pitkäjänteinen suunnitelma, jossa osoitetaan erityiset koulutusvastuut näillä alueilla.
- Koulutuksellisen etenemisen esteitä tulee poistaa joustavia koulutuspolkuja kehittämällä.
- Joustavien koulutuspolkujen kehittämisen lähtökohtana tulee olla koulutuk- sen korkean laadun säilyttäminen.

Kehittämissuosituksista toimenpiteiksi

Taulukko 2. Toimenpide-ehdotukset koskien kehittämissuosituksia, jotka liittyvät teemaan Varhaiskasvatuksen työvoimatarpeeseen vastataan ennakoinnilla ja joustavilla koulutuspoluilla

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu
Hyödynnetään varhaiskasvatuksen tietovaranto Vardasta saatavaa tietoa työvoiman ennakoinnissa ja ennakoinnin kehittämisessä.	OPH/OKM Varhaiskasvatus- palveluiden tuottajat Koulutuksen järjestäjät	Pysyvä
Arvioidaan työvoimatarpeen määrät ja niiden muutokset ja laaditaan konkreettiset suunnitelmat paikallisista ammattiryhmäkohtaisista rekrytointitarpeista. Välitetään tieto paikallisista tarpeista osaksi varhaiskasvatuksen työvoima- ja koulutustarpeiden ennakointia.	Varhaiskasvatus- palveluiden tuottajat Varhaiskasvatus- palveluiden tuottajat	Pysyvä
Laaditaan selvitys ja siihen pohjautuva suunnitelma tutkintoon johtavan koulutuksen eri tutkintojen koulutusmääristä siten, että se tukee varhaiskasvatuslainsäädännön mukaisen ammattirakenteen toteutumista vuoteen 2030 mennessä. Sisällytetään ruotsinkielisen, saamenkielisen ja maahanmuuttajataustaisen henkilöstön koulutusmääriä ja koulutusvastuita koskeva suunnitelma osaksi kokonaissuunnitelmaa. Neuvotellaan koulutuksen järjestäjien kanssa laaditun suunnitelman toteuttamisen aikatauluista ja käytännöistä. Päätetään ammatillisen koulutuksen järjestämisluvista, joiden puitteissa ammatillisen koulutuksen järjestäjät kohdentavat koulutusta koulutus- ja osaamistarpeisiin. Päätetään tavoitteellisista opiskelijavuosien määristä ja perusrahoituksen harkinnanvaraisesta korotuksesta kullekin toimintavuodelle huomioiden alueelliset ja alakohdaiset koulutustarpeet.	OKM asettaa selvityshenkilön/ selvityshenkilöt ja myöntää rahoituksen tehtävään. OKM/ Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto OKM/ Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto	Asettaminen kevään 2021 kuluessa Selvitys ja suunnitelma 31.5.2022 mennessä Pysyvä käytäntö osana korkea- koulujen sopimus- neuvotteluja, seuraavan kerran 2024 Järjestämislupaa koskevat päätökset tehdään jatkuvasti hakemusten perustella. Varsinainen suoritepäätös toimintavuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä sekä tarvittaessa lisäsuoritepäätös tai -päättöksiä toimintavuoden aikana.
Osoitetaan koulutuksen järjestäjille koulutusmäärien toteuttamiseen tarvittavat resurssit	OKM	Tulevat valtion talousarviot ja lisätalousarviot

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu
Sisällytetään korkea-asteen koulutuksen tutkintoihin riittävästi joustavia koulutuspolkuja mahdollistavia monimuotototeutuksia.	Yliopistot ja ammattikorkeakoulut	Pysyvä
Mahdollistetaan korkea-asteen koulutuksen saavutettavuus kohdentamalla koulutusten monimuotototeutuksia sellaisille alueille, joilla on runsaasti työvoimapolua eikä vakituisia korkeakoulutuksen toimipisteitä.	Yliopistot ja ammattikorkeakoulut	Pysyvä
Kehitetään ja edistetään yhteistyönä sellaisia väyläopintoja, jotka tukevat joustavia koulutuspolkuja tutkinnosta toiseen siirryttäessä.	Koulutuksen järjestäjät	Pysyvä
Selvitetään mahdollisuus laatia valtakunnalliset suositukset väyläopinnoista.	OKM ja koulutuksen järjestäjät	2021–2022
Laaditaan yhteiset periaatteet joustavien koulutuspolkujen laadun varmistamiseksi.	OKM ja koulutuksen järjestäjät	Lukuvuosi 2021–2022 osana VKF seuraavan toimikauden työskentelyä.

2.4 Toimenpide-esitykset kehittämisohjelmaan: Varhaiskasvatuksen koulutuksia tulee kehittää yhteistyössä

Varhaiskasvatuksen koulutus on laaja ja moninainen koulutuskenttä, jonka ominaispiirteiden ja yksityiskohtien tunteminen sekä yksittäisten koulutusten ja koulutuskokonaisuuden kehittäminen on vaativa tehtävä. Tutkintokoulutukset toteutuvat toisella asteella, ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Kaikilla näillä koulutusasteilla ja -sektoreilla on omanlaiset ohjauksen muotonsa ja toimintakulttuurinsa. Täydennyskoulutuksen toteuttajia on vielä tutkintokoulutuksia suurempi ja heterogeenisempi joukko, mikä tekee täydennyskoulutuskokonaisuuden kehittämisestä haasteellista. Vuoden 2020 lopussa toimintansa päättäneen Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin alueellisissa kuulemisissa ja foorumin muussa työskentelyssä saattoi havaita, ettei koulutuskokonaisuuden ja eri osien ominaispiirteiden tuntemus ole riittävä. Toimivien koulutuspolkujen rakentamisen edellytyksenä on eri koulutusasteiden käytäntöjen ja sisältöjen tuntemus. Kokonaisuudessaan voidaan arvioida Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin perustamisen ja työskentelyn edistäneen koulutusten ja kouluttajien yhteistyötä ja tuoneen esille ajankohtaista tietoa koulutusten nykytilanteesta ja muutoksen tarpeista. Tätä toimintaa on syytä jatkaa ja edelleen kehittää.

Kehittämissuosituks

- Varhaiskasvatuksen koulutuskenttä on moninainen ja sen kehittäminen edellyttää koulutusten keskinäisen yhteistyön vahvistamista.
- Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisen tulee olla vahvasti tutkimusperustaista. Tutkimusperustaista kehittämistä tukee yhteistyö ammatillisen toisen asteen, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen sekä täydennyskoulutuksen tarjoajien välillä. Lisäksi koulutuksia koskevaan tutkimukseen sekä tutkimustiedon välittämiseen ja jakamiseen yli oppilaitosrajojen on panostettava.
- Koulutusten järjestäjien ja työelämän yhteistyötä tulee entisestään vahvistaa. Tässä yhteistyössä työelämän tietoisuus koulutuksen uusista sisällöistä ja käytännöistä lisääntyy ja koulutusten tietoisuus työelämän kulloisistakin kehittämisen haasteista vahvistuu. Koulutusten kehittämistä tulee tehdä yhteistyössä työelämätoimijoiden kanssa.
- Yhteistyö tarvitsee sekä kansallisen että alueellisen tason rakenteita.
- Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin toimintaa tulee jatkaa ja toiminnalle tulee osoittaa taloudelliset resurssit. Resursseja tulee suunnata koulutusten yhteisiin kehittämishankkeisiin yhteistyön vahvistamiseksi.

Kehittämissuosituksista toimenpiteiksi

Taulukko 3. Toimenpide-ehdotukset koskien kehittämissuosituksia, jotka liittyvät teemaan Varhaiskasvatuksen koulutuksia tulee kehittää yhteistyössä

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu
Vahvistetaan koulutusten ja niiden sidosryhmien yhteistyötä jatkamalla varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin toimintaa.	OKM	Päätös kevään 2021 kuluessa, toimikausi 2021- alkaen
Osoitetaan riittävä rahoitus Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin toiminnalle.	OKM	Kevät 2021, sekä jatkuva toimikauden ajan
Vahvistetaan koulutusten keskinäistä sekä koulutusten ja työelämän yhteistyötä sisällyttämällä alueellisten yhteistyömuotojen kehittäminen osaksi Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin seuraavan kauden tehtäviä.	OKM, perustettavan koulutusfoorumin työvaliokunta	VKF seuraava toimikausi
Vahvistetaan varhaiskasvatuksen koulutukseen kohdistuvaa tutkimusta ja sen hyödyntämistä koulutuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämisessä.		

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu
Sisällytetään tutkimusperustainen koulutuksen kehittäminen ja sen totuttamismuotojen pohdinta eri koulutusasteiden osalta osaksi uuden Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumikauden tehtäviä.	Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi	VKF seuraava toimikausi
Hyödynnetään ammatillisen koulutuksen valtakunnallisia opiskelija- ja työelämäpalautteiden tuloksia sekä koulutuksen järjestäjien omia palaute- ja seurantajärjestelmiä koulutuksen kehittämisessä.	Koulutuksen järjestäjät, OPH	Pysyvä

2.5 Toimenpide-esitykset kehittämis ehdotukseen: Varhaiskasvatuksen veto- ja pitovoimaa vahvistetaan koulutusten ja työympäristöjen laatua ja yhteistyötä kehittämällä

Mikäli alalle halutaan riittävästi kelpoista henkilöstöä, on huolehdittava varhaiskasvatuksen alan vetovoimasta ja pitovoimasta. Kumpikin näistä on asioita, joista kaikkien alan toimijoiden tulee pitää huolta. Tutkintokoulutuksilla on omat vastuunsa mielekkäiden koulutuspolkujen ja -prosessien rakentamisesta.

Varhaiskasvatuksen alalle soveltuvuuden arvioinnin sisällyttäminen opintoihin hakeutumisen vaiheeseen tukee sekä opinnoissa menestymistä, että työelämään kiinnittymistä ja alalla pysymistä.

Työelämän toimijat vastaavat sellaisen työympäristön rakentamisesta, joka houkuttelee alalle ja tukee alalla pysymistä. Tunnettuja keinoja tähän ovat muun muassa palkkaus, mahdollisuus vaikuttaa omaan työhön sekä työolosuhteiden laatu. Myös erilaisista työuraansa aloittaville ammattilaisille suunnatuista tukimuodoista, kuten esimerkiksi mentoointikäytännöistä, on hyviä kokemuksia.

Hyvällä johtamisella ja esimiestyöllä on vaikutusta työn sujuvuuteen sekä henkilöstön hyvinvointiin. Moniammatillisen työyhteisön johtaminen sekä lasten ja perheiden vaihtelevat tarpeet ja odotukset varhaiskasvatuksessa vaativat panostusta johtamiskoulutukseen.

Alan ammattilaisilla on myös tärkeä asema veto- ja pitovoiman luomisessa, koska he luovat omalla toiminnallaan kuvaa koko alasta. Erityisesti alan opiskelijoiden harjoittelukokemukset tiedetään merkityksellisiksi tulevien työurien suuntautumisen näkökulmasta.

Yhtenä alan pitovoimatekijänä on tutkimuksissa tunnistettu myös eri tavoin koulutettujen ammattilaisten selkeät osaamisprofiilit ja ammattilaisten mahdollisuudet hyödyntää tutkintokoulutuksessa ja muualla hankittua osaamistaan.

Yhtä tärkeää, erityisesti ammattilaisten työssäjaksamisen ja yhteisöjen työhyvinvoinnin näkökulmasta, on kuitenkin kunkin ammattilaisen oman osaamisen ja ammatillisten vastuiden rajojen tunnistaminen. Kehittämisfoorumin osaamisprofiilijaoston työ on osoittanut, että tutkintokoulutusten ydinsisältöjen, niiden tuottamien ammatillisten vahvuuksien sekä eri tutkintojen keskinäisten suhteiden kirkastamista tulee edelleen jatkaa.

Varhaiskasvatuksen koulutuskokonaisuuden kehittäminen ja alan veto- ja pitovoimasta huolehtiminen toteutuvat parhaiten koulutusten keskinäisellä ja sidosryhmien kanssa tehävällä yhteistyöllä. Yhteistyö tarvitsee toteutuakseen myös rakenteita ja resursseja, muutoin vaarana on yhteistyöaikaisten hautautuminen arjen kiireisiin.

Kehittämissuosituks

- Varhaiskasvatuksen koulutusten ja sidosryhmien tulee edistää yhteisvoimin myönteisen kuvan muodostumista varhaiskasvatuksesta. On tärkeää tuoda esille varhaiskasvatustyön yhteiskunnallinen merkitys ja tässä työssä ammattilaisille avautuvat mahdollisuudet mielekkääseen, samaan aikaan vaativaan ja luovaan työhön.
- Koulutusten tulee tiedottaa monipuolisista koulutusmahdollisuuksista nykyistä laajemmin ja hyödyntää tässä erilaisia viestinnän välineitä.
- Työelämän tulee panostaa varhaiskasvatuksen työympäristöjen ja työolosuhteiden edelleen kehittämiseen ja tarjota alalla jo toimiville mahdollisuuksia osallistua täydennyskoulutukseen ja kelpoisuuksia täydentävään tutkintokoulutukseen.
- Nuorten työntekijöiden työelämään kiinnittymisen tukemiseen tulee rakentaa uusia käytäntöjä kuten esimerkiksi mentorointia.
- Varhaiskasvatuksen alalle soveltuvuuden arviointi tulee sisällyttää kaikkien tutkintokoulutusten opiskelijavalinnan prosesseihin.

Kehittämissuosituksista toimenpiteiksi

Taulukko 4. Toimenpide-ehdotukset koskien kehittämissuosituksia, jotka liittyvät teemaan Varhaiskasvatuksen veto- ja pitovoimaa vahvistetaan koulutusten ja työympäristöjen laatua ja yhteistyötä kehittämällä

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu
Tiedotetaan aktiivisesti ja monikanavaisesti tutkintokoulutusten erilaisista toteuttamisen tavoista sekä joustavista yksilöllisistä koulutuspoluista.	Koulutuksen järjestäjät	Pysyvä
Hyödynnetään aiempaa tutkimus- ja kehitystyötä sekä kehitetään edelleen tutkimusperustaisesti uran alkuvaiheeseen kohdistuvia työelämään kiinnittymistä tukevia käytäntöjä.	Varhaiskasvatuspalveluiden tuottajat	Pysyvä
	OKM (foorumirahoitus) Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi yhdessä alan tutkijoiden, koulutuksen järjestäjien ja työelämätoimijoiden kanssa	Kevät 2021 VKF seuraava toimikausi
Huolehditaan varhaiskasvatuksen ammattilaisten täydennyskoulutusmahdollisuuksien yhdenvertaisesta toteutumisesta osana työnantajien henkilöstön osaamisen ja jatkuvan oppimisen kehittämisohjelmia.	Varhaiskasvatuspalvelujen tuottajat	Pysyvä
Kehitetään varhaiskasvatuksen työympäristöjen laatua tukemalla varhaiskasvatusorganisaatioiden ja -yksiköiden johtamista tarjoamalla johtajille johtamiseen liittyvää täydennyskoulutusta sekä organisoidulla johtajille ohjausta ja tukea muutoksen ja osaamisen johtamiseen.	Opetushallitus (organisointi osana opetustoimen henkilöstön täydennyskoulutusta)	Pysyvä
	Varhaiskasvatuspalveluiden tuottajat	
Varmistetaan, että soveltuvuuden arviointi sisällytetään kaikkien tutkintokoulutusten opiskelijavalinnan prosesseihin.	Koulutuksen järjestäjät, erityisesti ammattikorkeakoulut	Pysyvä

2.6 Kehittämissuositusten toteutumisen seuranta

Esitettyjen toimenpiteiden seuranta on monilta osin mahdollista toteuttaa Karvin tulossa olevan varhaiskasvatuksen koulutusten arvioinnin yhteydessä. Seuraavan Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin toimintakauden jälkeen on syytä myös arvioida kokonaisuudessaan foorumin toimintaa. Tässä yhteydessä on mahdollista seurata ja arvioida esitettyjen toimenpiteiden toteutumista.

3 Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin jatkokautta (VKF II) koskevat ehdotukset/esitykset

Varhaiskasvatuksen koulutuksen kehittämisfoorumi selvitti laajasti varhaiskasvatuksen koulutuksen nykytilaa eri näkökulmista ja laati varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämishojelman vuosina 2019 -2020. Kehittämishojelman kehittämissuosituksista laadittiin jatkokäytössä vielä erillinen toimeenpanosuunnitelma. Toimeenpanosuunnitelmaa laatiin asiantuntijaryhmän yhtenä tehtävänä oli laatia ehdotus tulevan Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin (jatkossa VKF II) tavoitteista, tehtävistä, rakenteesta, toiminnasta ja tarvittavista resursseista.

Ministeri Saramo on todennut Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämishojelman julkaisutilaisuudessa 14.1.2021, että Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi asetetaan uudelleen myöhemmin vuonna 2021. Toimeenpanosuunnitelmaa ja tulevaa foorumikautta valmistellut asiantuntijaryhmä pitää tärkeänä, että Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi asetettaisiin sen toiselle kaudelle mahdollisimman pikaisesti, viimeistään syyskuussa 2021 toimintansa aloittavana.

Valmisteilla olevan koulutuspoliittisen selonteon mukaan tarkoitus on asettaa laajempi koulutusten kehittämisen foorumi, jonka yhteyteen rakentuisivat varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin ja myös opettajankoulutusfoorumin toiminta. Työnsä päättäneen Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin tulosten toimeenpanon kannalta on tärkeää jatkaa laajan ja moninaisen varhaiskasvatuksen koulutusten muodostaman kokonaisuuden kehittämistä ja tiivistää entisestään eri koulutusasteiden ja koulutusalojen yhteistyötä. Koulutusjärjestelmän ajankohtaisten ja mahdollisesti tulevaisuudessa toteutuvien muutosten (mm. kaksivuotinen esiopetus ja joustava esi- ja alkuopetus) näkökulmasta on kuitenkin tärkeää sisällyttää tiivis yhteistyö Opettajankoulutusfoorumin kanssa osaksi VKF II toimintaa.

Seuraavassa esitetään asiantuntijaryhmän ehdotukset Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin uuden toimikauden tavoitteista, tehtävistä, rakenteesta, toiminnasta ja tarvittavista resursseista. Esitystä tehtäessä on kuultu (24.3.2021) vuoden 2020 lopussa toimintansa päättäneen Varhaiskasvatuksen koulutuksen kehittämisfoorumin jäseniä.

3.1 VKF II kauden tavoitteet

Toimikautensa vuoden 2020 lopussa päättäneen Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin tavoitteet ovat relevantteja edelleenkin myös VKF II:n toiminnan pohjaksi. Tavoitteiksi ehdotetaan:

- Edistää yhteistyötä varhaiskasvatuksen henkilöstön eri koulutustahojen ja kouluttajien sekä varhaiskasvatuksen järjestäjien kesken.
- Seurata varhaiskasvatuksen koulutusten toteutusta, kehittämistä ja muutosprosesseja.
- Seurata ja edistää kansallista ja kansainvälistä koulutustutkimusta.
- Tukea varhaiskasvatuslain toimeenpanoa koulutukseen liittyvissä asioissa sekä edistää varhaiskasvatuslakiin kirjatun henkilöstörakenteen toteutumista.
- Kohentaa aktiivisella tiedottamisellaan varhaiskasvatuksen koulutuksen ja koko työalan vetovoimaa opiskelijoiden ja koulutukseen hakeutuvien keskuudessa.
- Huomioida työssään suomen- ja ruotsinkielinen sekä vähemmistökielinen ja maahanmuuttajataustaisten henkilöiden koulutus.

3.2 VKF II kauden tehtävät

Uuden toimikautensa aloittavan VKF II:n tehtäviksi ehdotetaan:

- Seurata aikaisemman VKF:n kehittämisohjelman ja sen sisältämien kehittämissuosituksen sekä niiden pohjalle laaditun toimeenpanosuunnitelman toteutumista.
- Tehdä esityksiä
  - Varhaiskasvatuksen koulutusta koskien (mm. koulutusmäärät, koulutussisällöt) huomioiden viimeaikainen varhaiskasvatusta ja laajemmin koko koulutuspolitiikkaa koskeva tutkimustieto ja varhaiskasvatuksen viimeaikaiset toimintakulttuurin ja –ympäristön muutokset.
  - Perus- ja täydennyskoulutuksen keskinäisen jatkumon edistämiseksi.
  - Varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamisen kehittämiseksi sekä koulutuspoluista.

Edellä esitetyn toimeenpanosuunnitelman esitykset ohjaavat osaltaan tulevan Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin toimintaa. Toimeenpanosuunnitelma sisältää monia toimenpide-ehdotuksia, joiden vastuutahoiksi on määritelty tuleva Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi. Toimenpidesuunnitelmassa mainitut toimenpide-ehdotukset liittyvät ensisijaisesti yhteistyön edelleen vahvistamiseen sekä kansallisella

että alueellisella tasolla, sekä eri tutkintojen tuottaman osaamisen tunnistamiseen ja yhteisen ymmärryksen rakentamiseen eri tutkintojen vahvuuksista. Osaamisprofiilien ja työelämän edellyttämän osaamisen selkeyttäminen eri tutkintojen sisällöissä edellyttää tutkimusta ja kehittämishanketoimintaa, joka voi osin toteutua tulevan Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin toiminnassa.

Varhaiskasvatukseen täydennyskoulutukseen esitetään laadittavaksi yhtenäiset laatuksiteerit, jotka helpottavat täydennyskoulutuksen paikallista suunnittelua, hankkimista, hallinnointia ja toteuttamista sekä arviointia. Täydennyskoulutuksen koordinoitua esitetään lisättäväksi kehittämällä valtakunnallinen portaali, jossa tiedotetaan tarjolla olevasta valtio- rahoitteisesta täydennyskoulutuksen koulutuksesta ja tulevista rahoitushausta.

Tutkimusperustainen koulutuksen kehittäminen hyödyntämällä aiempaa tutkimusta ja kehitystyötä esitetään sisällytettäväksi osaksi VKF II toimintaa. Samoin tulevan VKF II esitetään kohdistavan huomiotaan koulutuksesta työelämään siirtymiseen ja kehittämällä uran alkuvaiheeseen kohdistuvia työelämään kiinnittymistä tukevia käytäntöjä. Myös joitakin jatkuvaa oppimista tukevia hankkeita, esimerkiksi osaamisportfolion yhteiskehittely, esitetään sisällytettäväksi tulevan kauden toimintoihin.

3.3 VKF II kauden toiminta ja rakenne

Toimikauden pituus määräytyy VKF II:n tavoitteista ja tehtävistä sekä niiden laajuudesta. Aikaisemman VKF-työn pohjalta esitetään, että VKF II:n toimikausi olisi kolmevuotinen eli kohdentuisi syksystä 2021 syksyyn 2024. Kolmen vuoden mittainen toimikausi antaisi riittävästi ajallista väljyyttä ja pitkäjänteisyyttä toimintaan kohdistuvien tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämän ajan sisään rakentuu myös Varhaiskasvatuksen koulutusten arviointi, jonka Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) tulee suorittamaan vuosina 2022–2023.

VKF II kokoonpanoa ja toiminnan rakennetta esitetään jonkin verran uudistettavaksi aikaisemman foorumityön pohjalta. Tavoitteena on, että foorumin kokoonpanossa painottuisi aikaisempaa selkeämmin koulutusten välisenä yhteistyönä toteutettava koulutusten kehittäminen. Koulutusten ja työelämän yhteistyön tiivistämistä edelleen pidetään tärkeänä. Aluehallintoviranomaisten rooli katsotaan myös tärkeäksi alueellisen koulutusten kehittämistyön organisoimisen edistämiseksi. Foorumin varsinaisina jäsentahoina olisivat täten koulutustahot (ammattillinen koulutus, ammattikorkeakoulutus, yliopistokoulutus) sekä opiskelijoiden ja työelämän toimijoiden edustus. Lisäksi jäsentahoina olisivat opetus- ja kulttuuriministeriön eri koulutusosastot, Opetushallitus ja Kansallinen koulutuksen arviointikeskus sekä aluehallintovirasto. Foorumin tulisi kuulla säännöllisesti työn eri vaiheissa ammattiliittoja, työnantajan edustajia ja Suomen Kuntaliittoa, näin taataan etujärjestöjen

näkemykset koulutusten kehittämiseen osaksi VKF II:n työtä ja toimintaa. Myös täydennyskoulutuksen järjestäjätahoja tulisi kuulla VKF II työn vaiheissa tarpeen mukaan.

VKF II toimintaa johtaisi puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa. Asiantuntijasihteerejä valittaisiin kaksi, toinen opetus- ja kulttuuriministeriöstä, toinen Opetushallituksesta. Tekninen sihteeri tulisi opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Kehittämisfoorumissa toimisi myös työvaliokunta, jonka tehtävänä olisi toiminnan suunnittelu, seuraaminen ja arviointi. Työvaliokunnan jäseniksi nimetään foorumin puheenjohtaja, varapuheenjohtajat, asiantuntijasihteerit sekä riittävä edustus jäseniä.

VKF II voi kuulla asiantuntijoita ja eri sidosryhmiä, asettaa tarvittaessa jaostoja asioiden valmistelua varten sekä voi teettää selvityksiä. Jaostoihin voidaan kutsua jäseniä myös kehittämisfoorumin nimettyjen jäsenten lisäksi. Kehittämisfoorumi voi kutsua pysyviä asiantuntijoita.

VKF II:n yhteistyö relevanttien yhteistyötahojen kanssa on olennaista. Kehittämisfoorumin tuleekin myös toisella toimikaudellaan toimia tarkoituksenmukaisella tavalla yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa toimivien Opettajankoulutusfoorumin sekä Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan kanssa niiden toimintakausien aikana. Kehittämisfoorumin tulee hyödyntää työssään muun muassa Opetushallituksen osaamisen ennakointifoorumin, Kansallisen koulutusten arviointikeskuksen, Koulutuksen tutkimuslaitoksen ja koulutusten kehittämiseen liittyvien muiden kotimaisten ja kansainvälisten tahojen tuottamaa tietoa. Kehittämisfoorumin tulee ottaa työssään huomioon kansainvälinen tieto varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisestä.

Esitetään, että VKF II:n julkaisee kolmen vuoden toimintansa loppuksi loppuraportin. VKF II:n toimintakauden lopussa tulee myös tehdä kahta toimintakautta koskevan toiminnan vaikuttavuuden arviointi. Raportit julkaistaan opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta.

3.4 VKF II kauden rahoitus ja resurssit

Foorumin rahoitus ja resurssit tulee olla riittävät. Foorumin perustoiminnan (kokoukset, mahdolliset seminaarit, aluetilaisuudet, selvitykset jne.) rahoitus tulee kolmen opetus- ja kulttuuriministeriön osaston (KTPO, LAMOS, VAPOS) yhteisrahoituksena. Lisäksi esitetään VKF II:n toimikaudelle opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitusta kehittämis- ja tutkimushankkeiden rahoittamiseen.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET
MINISTRY OF EDUCATION AND CULTURE

ISBN 978-952-263-830-4 (PDF)
ISSN 1799-0351 (PDF)